

О. В. Олєфіренко

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна

КООРДИНАЦІЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І СТІЙКОСТІ

Розглянуто координацію та взаємодію органів державної влади та місцевого самоврядування у забезпеченні національної безпеки та стійкості України, зокрема за умов сучасних глобальних і внутрішніх викликів. Підкреслено, що національна система стійкості є важливою складовою реформ у сфері безпеки та оборони, а також у сфері державного управління. Враховуючи стратегічні зобов'язання України в рамках європейської та євроатлантичної інтеграції, важливо розробити системні засади для забезпечення взаємодії органів влади різних рівнів, створити механізми координації та чітко визначити повноваження і відповідальність. Окремо наголошено на необхідності впровадження комплексного підходу до інтеграції національних систем безпеки, а також на важливості ефективної співпраці між державними органами, місцевими громадами, бізнесом і громадянським суспільством. Проаналізовано механізми взаємодії органів державної і місцевої влади за умов кризових ситуацій та визначено основні проблеми у їхньому функціонуванні. Дослідження показує, що для підвищення ефективності національної системи стійкості потрібно удосконалити законодавче та організаційне забезпечення у сфері національної безпеки, а також розвивати практики, що дають змогу швидко реагувати на загрози. Виявлено, що стійкість є ключовим фактором у забезпеченні стабільності і розвитку держави, особливо за умов змін клімату, пандемій, економічних криз та військових конфліктів. У статті також запропоновано рекомендації з покращення координації між органами влади та зміцнення спроможностей національної системи стійкості для подолання кризових ситуацій та швидкого відновлення країни.

Ключові слова: національна безпека; національна система стійкості; органи державної влади; регіональний рівень; органи місцевого самоврядування; нормативно-правове забезпечення; кризові ситуації.

Вступ

Постановка проблеми. Розбудова основ для забезпечення національної стійкості повинна стати ключовим елементом реформування національної системи безпеки та оборони, а також державного управління, з урахуванням досвіду і зобов'язань України в контексті європейської та євроатлантичної інтеграції. Необхідність створення національної системи стійкості та визначення основних вимог до неї було окреслено у Стратегії національної безпеки України, затвердженій Указом Президента України 14 вересня 2020 року. Така система, що охоплює кілька рівнів, передбачає узгоджену роботу та взаємодію органів державної влади, місцевого самоврядування і загальнодержавних інститутів. Важливими аспектами є визначення механізмів координації, чітке розмежування повноважень та відповідальності, а також формування планів спільних дій для запобігання, реагування на загрози та подолання наслідків кризових ситуацій. Усе це повинно сприяти розвитку й зміцненню потрібних можливостей для ефективного реагування та швидкого відновлення після криз на різних рівнях – державному, регіональному та місцевому. Саме тому важливим є вивчення українського досвіду в контексті підходів до забезпечення стійкості держави.

Актуальність дослідження. За сучасних умов потенціал стійкості як держави, так і суспільства, що є складними системами, вимагає постійного розвитку та адаптивного управління. Завдання реалізації цих функцій покладено на систему забезпечення національної стійкості, окремі елементи якої вже використовуються в Україні. Проте для їх повноцінного впровадження потрібних змін у формуванні національної безпекової політики, вдосконалення організаційного та правового забезпечення у сфері безпеки та державного управління. Це також передбачає оптимізацію та розвиток загальнодержавних систем, таких як цивільний захист, протидія тероризму, медична допомога, соціальний захист, кібербезпека, правоохоронні органи, банківський сектор тощо. Не менш важливим є забезпечення належної взаємодії між силами безпеки та оборони, державними та місцевими органами влади, бізнесом і громадянським суспільством, а також налагодження ефективної координації їх діяльності. Впровадження принципів стійкості має бути забезпечено в усіх галузях діяльності, зокрема й у сфері національної безпеки. Стійкість є критично важливим чинником для забезпечення безпеки, стабільності та розвитку будь-якої системи – від окремих організацій до цілих держав. За умов глобальних

© Copyright 2026 by the author(s)

Олєфіренко Ольга Володимирівна, канд. наук з державного управління, доцент, кафедра публічного управління та адміністрування. Email: olefirenko@nltu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-8296-3497>

Цитування за ДСТУ: Олєфіренко О. В. Координація та взаємодія органів державної влади і органів місцевого самоврядування для забезпечення національної безпеки і стійкості. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Вип. 1(86). Львів: НЛТУ України, 2026. С. 71–77.

Citation APA: Olefirenko, O. V. (2026). Coordination and cooperation between state authorities and bodies of local government for ensuring national security and resilience. *Efficiency of public administration*, 1(86), 71–77. <https://doi.org/10.36930/508609>

змін, таких як зміни клімату, пандемії, економічні кризи, кібератаки, війни та національні конфлікти, розвиток стійкості стає обов'язковою умовою для стабільного функціонування й подальшого розвитку.

Мета дослідження та основні завдання для її досягнення. Метою дослідження є комплексний аналіз та оцінювання взаємодії органів державної та місцевої влади в рамках забезпечення національної безпеки та стійкості України, а також окреслення напрямів удосконалення функціонування системи національної стійкості з урахуванням вимог сучасних глобальних та регіональних викликів. *Завданнями дослідження є:* проаналізувати механізми взаємодії органів державної та місцевої влади в контексті забезпечення національної безпеки та стійкості України, зокрема за умов кризових ситуацій; оцінити ефективність поточних практик інтеграції органів влади різних рівнів у рамках національної стратегії безпеки та стійкості, з урахуванням європейських стандартів і міжнародних зобов'язань України; визначити основні проблеми у діяльності органів державної і місцевої влади для забезпечення стійкості на різних рівнях управління; розробити рекомендації щодо удосконалення механізмів взаємодії органів влади для підвищення ефективності національної системи стійкості

Предметом дослідження є діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування у процесі забезпечення національної безпеки та стійкості України.

Методи та інформаційна база дослідження. У процесі дослідження було використано вітчизняну та зарубіжну наукову літературу, нормативно-правові акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування, документи Національного інституту стратегічних досліджень. Було застосовано: аналіз документів для розгляду офіційних документів, стратегій, законодавчих актів, а також міжнародних угод, що стосуються національної безпеки та стійкості; системний підхід для розгляду системи національної безпеки та стійкості як сукупності взаємопов'язаних елементів, де координація та взаємодія органів влади мають бути злагодженими для досягнення спільної мети; аналіз документів, офіційних публікацій та інших джерел інформації для виявлення основних напрямків змін у національній політиці безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботах вітчизняних дослідників значну увагу приділяють процесу реформування системи національної безпеки, за умов глобальних і регіональних викликів. У багатьох публікаціях обговорюють важливість стратегічного підходу до формування національної стійкості, особливо в час відбудови та повоєнного розвитку, що включає розвиток інтегрованих механізмів координації між різними рівнями управління [16]. Особливу увагу надають реформам, які відповідають вимогам європейських стандартів безпеки і передбачають активну взаємодію з міжнародними організаціями, такими як НАТО та Європейський Союз [4, 7]. Науковці звертають увагу на важливість внутрішньої політичної стабільності для забезпечення національної безпеки, підкреслюючи, що лише інтегрована система державного управління може забезпечити належну реакцію на зовнішні та внутрішні загрози [2, 6]. Важливим аспектом є також роль національних інститутів у процесах забезпечення стійкості та взаємодії на всіх рівнях влади [10, 12]. У досліджен-

нях Національного інституту стратегічних досліджень розглядають проміжні підсумки формування національної системи стійкості в Україні. У публікації проаналізовано процес створення багаторівневої системи стійкості, що включає органи державної та місцевої влади, а також їх інтеграцію з міжнародними партнерами. Наголошено на важливості координації та взаємодії між державними інститутами для успішного реагування на кризові ситуації, а також потребі удосконалення системи управління кризами, зокрема через створення єдиної інформаційної та операційної платформи. Зроблено акцент на важливості врахування міжнародного досвіду та інтеграційних процесів для підвищення ефективності національної стійкості за умов сучасних глобальних і регіональних викликів [13].

Виокремлення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на широке коло дослідження питання інституційного забезпечення національної безпеки і стійкості, невирішеним залишається питання визначення чітких повноважень, відповідальності та взаємодії між різними рівнями влади за умов кризових ситуацій і швидких змін у геополітичній ситуації.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням одержаних результатів

Забезпечення національної безпеки України передбачає здійснення широкого комплексу заходів, що охоплюють політичну, економічну, оборонну, правову, організаційну та соціальну сфери. Це, зокрема, проведення активної зовнішньополітичної діяльності, яка спрямована на підтримання геостратегічної рівноваги, утвердження політики добросусідства щодо сусідніх держав, а також забезпечення оборонної достатності. Окрім того, важливими напрямками є розбудова служби національної безпеки, підтримання внутрішньої безпеки та правопорядку, нарощування економічного потенціалу країни та підвищення ефективності використання науково-технічного потенціалу. Не менш важливими аспектами є охорона навколишнього середовища, здійснення демографічної політики, а також сприяння всебічному розвитку таких сфер, як охорона здоров'я, освіта та фізична культура.

Стійкість є критичним елементом для забезпечення безпеки, стабільності та розвитку будь-якої системи – від окремих організацій до цілих держав. З погляду системного підходу, стійкість (англ. *resilience*) визначають як здатність системи, суспільства чи організації адаптуватися до змін, ефективно протистояти загрозам та оперативно відновлюватися після кризових ситуацій [18]. Стійке управління передбачає довгострокове планування та стратегічне мислення за умов постійних змін у зовнішньому та внутрішньому середовищах. Одним із важливих аспектів є гнучкість – здатність швидко реагувати на виклики, що впливають на стабільність і функціонування системи. Поняття "стійкість" (*resilience*) та "безпека" (*security*) тісно взаємопов'язані, хоча мають різні акценти в своїх визначеннях: стійкість – це здатність адаптуватися до змін, протистояти загрозам та швидко відновлюватися після кризи; безпека – це стан захищеності від загроз, зокрема військових, економічних, кібернетичних, екологічних та інших.

Вони є двома взаємопов'язаними аспектами, кожен з яких потрібен для забезпечення іншого. Неможливо забезпечити повну безпеку без наявності стійкості, ос-

кільки система (державна, економіка чи суспільство) не зможе гарантувати належний рівень безпеки, якщо вона не здатна адаптуватися та відновлюватися після загроз. У разі відсутності здатності до адаптації, безпека буде постійно перебувати під загрозою. З іншого боку, без належного рівня безпеки не можна розвивати стійкість, адже безпечне середовище є основою для розвитку і процвітання. Наприклад, країна може мати сильну армію, але якщо її економіка чи суспільство вразливі до кризових ситуацій, її безпека буде лише частковою і нестійкою. Національна стійкість України є здатністю держави та суспільства своєчасно визначати загрози, виявляти вразливі точки, оцінювати ризики для національної безпеки, ефективно реагувати на них і оперативно відновлюватися після кризових ситуацій. Концепцію забезпечення національної системи стійкості було затверджено рішенням Ради національної безпеки і оборони України 20 серпня 2021 року [15]. Національна стійкість також охоплює здатність держави підтримувати економічну, екологічну та соціальну стабільність у довгостроковій перспективі. Вона включає стратегічне управління, ефективне використання ресурсів та ухвалення рішень органами публічної влади, спрямованих на забезпечення стійкого і збалансованого майбутнього [16].

Розроблення і реалізацію зазначених заходів покладено на органи законодавчої, виконавчої та судової влади, засоби масової інформації, громадські організації та громадян, і регулюються Конституцією України, відповідними законами та підзаконними актами країни [17]. Охарактеризовуючи рівні організації системи забезпечення національної стійкості, дослідники часто виділяють такі рівні: державний, регіональний (у межах держави), місцевий (на рівні територіальних громад), а також об'єктовий рівень (організаційна стійкість). Одними з ключових принципів забезпечення національної стійкості є принципи широкої взаємодії та субсидіарності. Останній передбачає, що реагування на загрози та кризові ситуації має здійснюватися на найнижчому можливому рівні, при цьому потрібно забезпечити належну координацію на найвищому доцільному рівні. Структура національної системи стійкості України побудована на комплексному підході до забезпечення життєдіяльності держави за умов кризових ситуацій, військових загроз та надзвичайних ситуацій. Можна запропонувати таку схему структури національної системи стійкості України (таблиця) [16]. Стійкість до небезпечних викликів: український та європейський контекст: навчальний посібник. Одеса: НУ "Одеська політехніка", 175 с.].

Таблиця. Схема структури національної системи стійкості України

№	Напрями	Інституційна структура
1	Державне управління та координація	Рада національної безпеки і оборони України (РНБО) Кабінет Міністрів України Міністерства та відомства Офіс Президента України
	Сектор безпеки і оборони	Збройні Сили України (ЗСУ) Національна гвардія України (НГУ) Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) Служба безпеки України (СБУ) Національна поліція України
	Економічна та енергетична стійкість	Міністерство економіки України Міністерство фінансів України Національний банк України (НБУ) Міністерство енергетики України Антимонопольний комітет України
	Інформаційна безпека та кіберстійкість	Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України (ДССЗІ) Міністерство цифрової трансформації України Центр протидії дезінформації при РНБО
	Соціальна стійкість	Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ) Міністерство соціальної політики України Міністерство освіти і науки України Міністерство реінтеграції тимчасово окупованих територій України Національна служба здоров'я
	Стійкість на регіональному та місцевому рівні	Обласні та місцеві державні адміністрації Органи місцевого самоврядування
2	Основні напрями забезпечення стійкості	
	Економічна стійкість	Енергетична безпека Критична інфраструктура Фінансова стійкість Харчова безпека
	Інформаційна безпека та кіберстійкість	Кібербезпека Протидія дезінформації Медійна грамотність населення
	Соціальна та гуманітарна стійкість	Медична система Громадянське суспільство Система освіти та культури Психологічна підтримка населення
	Цивільний захист	Система територіальної оборони Плани евакуації та кризового реагування Навчання та підготовка громадян

У межах досліджуваної теми істотну роль відіграє поняття управлінської стійкості системи органів влади, яку можна визначити як здатність цієї системи адаптуватися до викликів зовнішнього середовища (кризові явища, політичні зміни, соціально-економічні трансформації, екологічні проблеми, технологічні революції та ін.), зберігаючи свою ефективність і легітимність. Основними факторами, які впливають на стійкість, є: організація та чіткість управлінських процесів; координація взаємодії між різними рівнями управління; ефективне використання ресурсів. Для зміцнення управлінської стійкості потрібно продовжувати впроваджувати реформи, підвищувати рівень прозорості та залучати громадськість до процесів управління. Це дасть змогу органам влади ефективніше реагувати на виклики та забезпечувати стабільність у суспільстві.

Особливо важливою є стійкість органів влади за умов воєнного стану, оскільки вона є вирішальним фактором для збереження державності, підтримки громадського порядку та ефективного реагування на військові та гуманітарні виклики. Формування та впровадження системи забезпечення національної стійкості вимагає, серед іншого, ефективної координації та чіткої взаємодії органів сектору безпеки та оборони, інших державних установ, територіальних громад, бізнесу, громадянського суспільства і населення загалом. Це має на меті запобігання загрозам, реагування на них і подолання наслідків кризових ситуацій. Одним із важливих аспектів є налагодження надійних каналів комунікації між державними органами та населенням на всій території країни. Реалізація цього завдання передбачає створення організаційних механізмів не лише на загальнодержавному рівні, але й на регіональному та місцевому рівнях, що забезпечить ефективнішу взаємодію і сприятиме стабільності та розвитку за умов змін і криз. Організація взаємодії між органами державної та місцевої влади, підприємствами та організаціями, населенням і засобами масової інформації, що діють на постійній основі, а також розвиток державно-приватного партнерства на регіональному та місцевому рівнях є важливими умовами для ефективного впровадження державної політики у сфері забезпечення національної безпеки та стійкості. У багатьох країнах світу функціонують комплексні багаторівневі системи забезпечення національної стійкості, а особливо вражаючими є приклади Нідерландів і Великої Британії [5, 4]. У європейських країнах формування національної стійкості та вибір моделі її забезпечення значною мірою залежать від потреб кожної держави, її членства в міжнародних організаціях і альянсах. Наприклад, держави-члени НАТО орієнтуються на рекомендації, визначені цією організацією, щодо забезпечення стійкості [5, 6]. У Нідерландах та Великій Британії ефективно працює система взаємодії між органами державної і місцевої влади, бізнесом і громадянським суспільством, як під час забезпечення готовності, так і на етапах реагування на загрози, надзвичайні ситуації та відновлення після кризових явищ [1]. У європейських країнах функціонують багаторівневі системи оцінювання ризиків і загроз, які дають змогу своєчасно їх виявляти та запобігати розвитку кризових ситуацій. Значну увагу приділяють забезпеченню стійкості місцевих громад і регіонів, оскільки первинне реагування на загрози здійснюється саме на місцевому рівні [7]. Система стійкості ЄС базується на комплекс-

сному підході до управління кризами, захисту критичної інфраструктури, кібербезпеки, економічної стійкості та соціальної стабільності. Вона охоплює як загальноєвропейський рівень управління, так і співпрацю з державами-членами, бізнесом і громадянським суспільством. Ефективна організація системи забезпечення безпеки та цивільного захисту на рівні регіонів і територіальних громад має ключове значення для формування національної стійкості будь-якої держави [8, 9]. Саме на місцевому рівні здійснюється первинне реагування та локалізація загроз і кризових ситуацій. Тому регіони та територіальні громади повинні мати достатні можливості та резерви для оперативного реагування на широкий спектр загроз, бути готовими до міжвідомчої співпраці, а також ефективної взаємодії з населенням, сусідніми регіонами та державними органами. Особливості організації діяльності щодо забезпечення стійкості на рівні регіонів і територіальних громад визначаються основними принципами, цілями та завданнями, які мають базуватися на концептуальних характеристиках національної стійкості. Основними принципами організації діяльності щодо забезпечення стійкості регіонів і територіальних громад є: законність та безперервність – забезпечення здатності приймати, пояснювати та реалізовувати рішення навіть за умов кризи, а також потреба виконання рішень у законний, ефективний та підзвітний спосіб у будь-який час; чітке розмежування повноважень між державною та місцевою владою під час реагування на загрози й кризові ситуації, з урахуванням їх масштабу, походження та характеру; взаємодія та співпраця – регулярні зустрічі в міжвідомчому форматі за участю представників регіональних органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадянського суспільства, бізнесу, засобів масової інформації тощо; відповідальність усіх суб'єктів забезпечення стійкості за готовність до реагування на загрози й кризові ситуації, а також за виконання спільних заходів; зрозумілість та доцільна прозорість у діяльності органів щодо забезпечення стійкості регіонів і територіальних громад.

Основні завдання щодо забезпечення стійкості регіонів і територіальних громад полягають у розробленні моделі ефективного управління, що базується на принципах активної взаємодії та здатності адаптуватися до змін. Важливим аспектом є згуртованість місцевих громад, їхнє об'єднання для вирішення ключових питань безпеки та стійкості. Створення спільних безпекових можливостей громади передбачає різноманітні ресурси, організаційні засоби та соціальні ініціативи. Окрім того, потрібно удосконалювати процеси планування, щоб забезпечити високий рівень готовності до реагування на різноманітні загрози та кризові ситуації. Не менш важливим є забезпечення прозорості та ефективності контролю за використанням ресурсів на місцевому рівні, щоб гарантувати належне управління в умовах викликів. Згідно з основними принципами національної стійкості, регіони та громади мають бути здатні вчасно виявляти ризики і загрози, оцінювати свої можливості та уразливі місця, поширювати необхідні знання і навички, а також створювати резерви для запобігання кризовим ситуаціям. Водночас важливо вирішувати складні завдання, що можуть стати на заваді постійному розвитку, забезпечуючи стійкість в умовах постійно змінюваних зовнішніх факторів. Усі процеси, що стосу-

ються національної стійкості, повинні бути скоординовані на всіх рівнях, мати чітку структуру й відповідати головним принципам концепції національної стійкості. Це дає змогу побудувати багаторівневу та ефективну систему, здатну гарантувати стабільність і розвиток за умов невизначеності. Необхідність створення національної системи стійкості та основні вимоги до неї було визначено у Стратегії національної безпеки України, затвердженій Указом Президента України від 14 вересня 2020 року [14]. У Концепції детально окреслено, що багаторівнева та комплексна система повинна забезпечити скоординовану роботу органів державної влади, місцевого самоврядування та загальнодержавних структур. Це передбачає розроблення механізмів для координації діяльності, чіткий розподіл повноважень та відповідальності, а також створення планів спільних дій для запобігання загрозам, оперативного реагування на них і подолання наслідків кризових ситуацій. Усі ці заходи мають сприяти розвитку й зміцненню можливостей на державному, регіональному та місцевому рівнях для ефективного запобігання загрозам, а також швидкого реагування й відновлення після криз.

Ураховуючи характер проблем, що існували на момент ухвалення Концепції, зокрема інституційні, методологічні та комунікаційні, впровадження національної системи стійкості вимагало виконання комплексного ряду завдань за напрямками, визначеними в розділі "Шляхи і способи розв'язання проблеми" цього документа. Зокрема, це включає розроблення й ухвалення законодавчих і нормативно-правових актів, що визначають правові й організаційні основи функціонування національної системи стійкості, організацію діяльності, взаємодії та координації суб'єктів цієї системи. Окрім того, важливо забезпечити єдність концептуальних підходів і принципів діяльності суб'єктів, визначених у Концепції, створити механізм інституційного забезпечення національної системи стійкості, окреслений у документі, а також налагодити ефективну взаємодію та координацію між усіма учасниками, зокрема через використання практик і процедур, згаданих у Концепції. Окрему увагу доцільно приділити поглибленню міжнародного співробітництва у сфері забезпечення стійкості з урахуванням глобальних і регіональних безпекових процесів. 10 листопада 2023 року було затверджено План заходів для реалізації Концепції забезпечення національної системи стійкості до 2025 року [11].

Основною складністю на сьогодні є те, що запропонований у Концепції механізм інституційного забезпечення національної системи стійкості так і не був реалізований. Не були чітко визначені законодавчо повноваження, завдання та відповідальність суб'єктів, що мають забезпечувати національну стійкість, особливо стосовно тих, хто відповідальний за координацію діяльності на державному, регіональному та місцевому рівнях. Це створює серйозні труднощі для налагодження ефективної взаємодії між усіма учасниками, які мають відношення до забезпечення стійкості, зокрема у сфері комплексного оцінювання ризиків, своєчасної ідентифікації загроз і визначення вразливостей, ефективного стратегічного планування, кризового менеджменту, запобігання і реагування на загрози, а також подолання наслідків надзвичайних ситуацій. З огляду на те, що саме ці аспекти були визначені як основні елементи національної системи стійкості у Стратегії національної

безпеки України, можна зробити висновок, що зазначені цілі не були досягнуті. Водночас міжнародний досвід підтверджує, що без чіткої формалізації повноважень і взаємодії різних суб'єктів, а також без постійної координації їх діяльності неможливо створити ефективну національну систему стійкості. Варто зазначити, що головна мета створення національної системи стійкості полягає не у формуванні нових організаційних структур, які б дублювали діяльність уже наявних, а в оптимізації та розвитку наявних системних зв'язків. Це передбачає наповнення новим змістом функцій і завдань органів державної та місцевої влади, а також інших учасників, забезпечення їх ефективної координації та взаємодії, зокрема у сферах національної безпеки та оборони, за умов нових викликів. Досвід багатьох країн, що здійснюють регулювання правовідносин у сфері забезпечення національної стійкості, свідчить, що відповідні норми повинні бути інтегровані в основні нормативно-правові акти, які регулюють сфери національної безпеки, цивільного захисту, кризового менеджменту та планування спільних заходів для запобігання загрозам, реагування на них та відновлення після кризових ситуацій. Використання такого підходу дає можливість реалізувати комплексні рішення в усіх сферах державного управління, забезпечуючи синергію у взаємодії різних загальнодержавних систем, зокрема на різних рівнях. На сьогодні в органах державної та місцевої влади, зазвичай, відсутні спеціалізовані структурні підрозділи, відповідальні за забезпечення національної стійкості. Більшість державних службовців мають обмежене уявлення про питання створення, функціонування та підтримки національної системи стійкості України, включаючи належність органу влади, в якому вони працюють, до цієї системи, а також їхні повноваження в рамках цієї сфери. Окрім того, багато хто не знає про наявність чи відсутність протоколів скоординованих дій на випадок кризової ситуації. Також потрібно додати, що 3 березня 2026 року на засіданні Ради національної безпеки і оборони України було затверджено Комплексний план стійкості регіонів і окремих міст, а також визначено завдання з підготовки до осінньо-зимового періоду 2026/2027. У розробці цих заходів враховувався досвід, отриманий під час поточної зими [13]. Підвищення рівня готовності органів державної та місцевої влади до реагування на загрози, які мають тривалі наслідки, є важливим етапом у зміцненні національної стійкості за умов війни. Зазначимо, що раніше концептуальні підходи до створення національних систем стійкості здебільшого орієнтувалися на ситуації мирного часу. Вперше ці підходи були перевірені в умовах повномасштабної війни, яка триває в Україні. Отриманий досвід дає змогу переглянути деякі підходи, коригувати окремі механізми та вдосконалювати практики забезпечення національної та регіональної стійкості.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Забезпечення національної безпеки та стійкості України вимагає не лише комплексного підходу до вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем, але й істотної інституційної перебудови. Ключовим фактором ефективності системи національної стійкості є створення чіткої нормативно-правової бази, яка регулює взаємодію органів державної влади, місцевих органів самоврядування, бізнесу та громадянського суспіль-

ства. Інституційна складова має забезпечити єдність та узгодженість дій на всіх рівнях – від державного до місцевого, що сприятиме своєчасній ідентифікації загроз, оперативному реагуванню на них та швидкому відновленню після криз. Однак наразі важливою проблемою залишається відсутність чіткої організаційної структури для координації діяльності в межах національної системи стійкості, що ускладнює забезпечення ефективного управління за умов постійних викликів. Перспективи подальших розвідок повинні фокусуватися на формуванні інтегрованих інституційних механізмів, здатних реалізовувати завдання національної стійкості через створення чітко визначених повноважень та ролей для кожного з акторів. Важливим є також впровадження системи постійного оцінювання та коригування наявних управлінських процесів, зокрема в частині взаємодії між державними і місцевими структурами, для оптимізації функціонування національної системи безпеки. Адаптація органів влади до нових реалій та забезпечення міжвідомчої співпраці на всіх етапах – від профілактики до відновлення після криз – стане основою стійкості не лише державних інститутів, а й суспільства загалом.

References

- European Commission. (2016). Building resilience: the EU's approach. Factsheet. URL: https://ec.europa.eu/echo/files/aid-co-untries/factsheets/thematic/EU_building_resilience_en.pdf.
- Genschel, P., & Schimmelfennig, F. (2022). War, political development, and European integration: A debate on Kelemen and McNamara's 'state-building and the European Union'. *Journal of European Public Policy*, 29(12), 1867–1870. <https://doi.org/10.1080/13501763.2022.2141824>
- Ikenberry, G. John. (2018). The end of liberal international order. *International Affairs*, 94(1), 7–23. <https://doi.org/10.1093/ia/iix241>
- Kelemen, R. D., & McNamara, K. R. (2022). State-building and the European Union: Markets, War, and Europe's Uneven political development. *Comparative Political Studies*, 55(6), 963–991. <https://doi.org/10.1177/00104140211047393>
- Morse, J. C., & Keohane, R. O. (2014). Contested Multilateralism. *The Review of International Organizations*, 9(4), 385–412. <https://doi.org/10.1007/s11558-014-9188-2>
- NATO (2024). Resilience, civil preparedness and Article 3. <https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/resilience-civil-preparedness-and-article-3>.
- Orenstein, M. (2023). The European Union's transformation after Russia's attack on Ukraine. *Journal of European integration*, 45(3), 333–342. <https://doi.org/10.1080/07036337.2023.2183393>
- Riddervold, M., & Rieker, P. (2024). Finally coming of age? EU foreign and security policy after Ukraine. *European Security*, 33(3), 497–516. <https://doi.org/10.1080/09662839.2024.2376616>
- Wang, C., & Moise, A. D. (2023). A unified autonomous Europe? Public opinion of the EU's foreign and security policy. *Journal of European Public Policy*, 30(8), 1679–1698. <https://doi.org/10.1080/13501763.2023.2217230>
- Власюк, О. С. (2016). Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики (Вибр. наук. праці). Київ: НІСД, 528.
- Кабінет Міністрів України. (2023). План заходів з реалізації Концепції забезпечення національної системи стійкості до 2025 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2023 р. № 1025-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1025-2023-%D1%80#Text>.
- Князєва, О. В., Іжа, М. М., Дядюра, К. О., Пахомова, Т. І., & Домашевська, К. О. (2025). Стійкість до небезпечних викликів: Україна та європейський контекст (монографія). Київ: НІСД, 175 р.
- Національний інститут стратегічних досліджень. (2026). Формування національної системи стійкості в Україні: проміжні підсумки. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/formuvannya-nationalnoyi-systemy-stiykosti-v-ukrayini-promizhni-pidsumky>.
- Президент України. (2020). Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.
- Рада національної безпеки і оборони України. (2021). Концепція забезпечення національної безпеки України, затверджена Указом Президента України № 479 від 27 вересня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0065525-21#Text>.
- Резнікова, О. О. (2022). Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища (монографія). Київ: НІСД, 532 р.
- Резнікова, І. С. (2022). Стратегічний аналіз безпекового середовища України. <https://doi.org/10.53679/2616-9460.special-issue.2022.05>
- Рудяк, І. С. (2024). Стійкість публічного адміністрування в Україні: аналіз детермінант. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 2(81), 208–214. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.32>

O. V. Olefirenko

Ukrainian National Forestry University, Lviv, Ukraine

COORDINATION AND COOPERATION BETWEEN STATE AUTHORITIES AND BODIES OF LOCAL GOVERNMENT FOR ENSURING NATIONAL SECURITY AND RESILIENCE

Introduction. In current conditions, the resilience potential of both the state and society, which are complex systems, requires continuous development and adaptive management. The responsibility for implementing these functions is entrusted to the national resilience system, some elements of which are already in use in Ukraine. However, to fully implement them, changes in the formation of national security policy, as well as improvements in organizational and legal frameworks in the field of security and public administration, are necessary. This also involves the optimization and development of national systems, such as civil protection, counter-terrorism, healthcare, social protection, cybersecurity, law enforcement, the banking sector, and others. Equally important is ensuring proper interaction between security and defense forces, state and local authorities, businesses, and civil society, as well as establishing effective coordination of their activities. The implementation of resilience principles must be ensured across all sectors, including national security. Resilience is a critical factor for ensuring the security, stability, and development of any system, from individual organizations to entire states.

Materials and Methods. The study employed both domestic and foreign scholarly literature, regulatory legal acts of state authorities and bodies local government, as well as documents of the National Institute for Strategic Studies. Document analysis was used to examine official documents, strategies, legislative acts, and international agreements related to national security and resilience. A systems approach was applied to consider the national security and resilience system as a set of interrelated elements, where coordination and cooperation among public authorities must be coherent and aligned to achieve a common objective. Additionally, the

analysis of documents, official publications, and other information sources was conducted to identify the main directions of changes in national security policy.

Analysis of Literary Sources. Domestic researchers emphasize reforming Ukraine's national security system amid global and regional challenges, highlighting strategic approaches to national resilience, integrated governance, and post-war reconstruction. Reforms aligned with European standards and cooperation with NATO and the EU are stressed. Scholars note that internal political stability and an integrated public administration system are essential for effective response to threats, while national institutions play a key role in resilience and intergovernmental coordination. The National Institute for Strategic Studies underscores multi-level system integration, crisis management improvements, and lessons from international experience to strengthen national resilience.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. Despite extensive research on the institutional provision of national security and resilience, the issue of clearly defining the powers, responsibilities, and interactions among different levels of government in the context of crises and rapidly changing geopolitical conditions remains unresolved.

Results. The study emphasizes that the national resilience system is a crucial component of reforms in the security and defense sector, as well as in public administration. Considering Ukraine's strategic commitments within the framework of European and Euro-Atlantic integration, the development of systemic foundations to ensure interaction among authorities at different levels, the creation of coordination mechanisms, and the clear definition of powers and responsibilities is of paramount importance. Particular attention is drawn to the need for a comprehensive approach to the integration of national security systems, as well as the importance of effective cooperation among state bodies, local communities, businesses, and civil society. The mechanisms of interaction between state and local authorities in crisis situations have been analyzed, and the main challenges in their functioning have been identified. The study demonstrates that, to enhance the effectiveness of the national resilience system, it is necessary to improve the legislative and organizational framework in the field of national security, as well as to develop practices that enable rapid response to emerging threats.

Discussion. Ensuring Ukraine's national security involves implementing a wide range of measures encompassing political, economic, defense, legal, organizational, and social spheres. This includes, in particular, active foreign policy aimed at maintaining geostrategic balance, promoting a policy of good-neighborliness toward neighboring states, and ensuring defense sufficiency. Additionally, key areas include the development of the national security service, maintaining internal security and law and order, strengthening the country's economic potential, and enhancing the effective use of scientific and technological resources. Equally important aspects include environmental protection, demographic policy, and promoting comprehensive development in areas such as healthcare, education, and physical culture.

Resilience is a critical element for ensuring the security, stability, and development of any system – from individual organizations to entire states. Among the key principles of national resilience are broad interaction and subsidiarity. The latter implies that responses to threats and crisis situations should occur at the lowest possible level, while ensuring proper coordination at the highest appropriate level. The structure of Ukraine's national resilience system is built on a comprehensive approach to maintaining state functionality during crises, military threats, and emergencies. Particularly crucial is the resilience of government authorities under martial law, as it is a decisive factor for preserving statehood, maintaining public order, and effectively responding to military and humanitarian challenges.

Conclusions. Ensuring Ukraine's national security and resilience requires not only a comprehensive approach to addressing social, economic, and environmental challenges but also significant institutional restructuring. A key factor in the effectiveness of the national resilience system is the establishment of a clear legal and regulatory framework governing the interaction among state authorities, bodies of local self-government, businesses, and civil society. The institutional component should ensure unity and coherence of actions at all levels – from national to local – facilitating timely threat identification, rapid response, and swift post-crisis recovery. However, a significant challenge remains the absence of a clearly defined organizational structure for coordinating activities within the national resilience system, which complicates effective management amid ongoing challenges. Future research should focus on developing integrated institutional mechanisms capable of implementing national resilience objectives by clearly defining the powers and roles of each actor.

Keywords: national security; national resilience system; state authorities; regional level; bodies local government; legal and regulatory framework; crisis situations.